

Sygn. akt I C 1521/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 lutego 2015 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący : SSO Andrzej Żelazowski

Protokolant: prot. sąd. Dominika Lasek

po rozpoznaniu w dniu 20 stycznia 2015 r. w Krakowie

sprawy z powództwa **Skarbu Państwa – Prezydenta Miasta K.**

przeciwko **K. F. – jako kuratorowi spadku po J. S. (1) i E. S.**

o ustalenie

I. ustala, że Skarb Państwa nabył z dniem 19 kwietnia 1946 r. na podstawie art. 2 ust. 1 lit. b dekretu z dnia 8 marca 1946 r. o majątkach opuszczonych i poniemieckich prawo własności nieruchomości położonej w K. przy ul. (...), składającej się z działki nr (...), o powierzchni (...) ^(C) obręb (...) K., objętej wykazem hipotecznym (...)K. – G.;

II. odstępuje od obciążania pozwanego kosztami procesu;

III. nieuiszczonymi kosztami sądowymi, od których uiszczenia strona powodowa była zwolniona obciąża Skarb Państwa.

Sygn. akt IC 1521/14

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 03 lutego 2015 r.

Pozwem skierowanym przeciwko K. F. – kuratorowi spadku po J. S. (1) i E. S., Skarb Państwa – Prezydent Miasta K. domagał się ustalenia, że z dniem 19 kwietnia 1946 r. nabył prawo własności nieruchomości położonej w K. przy ul. (...), składającej się z działki nr (...), o pow. (...), obręb(...), jednostka ewidencyjna K., objętej wykazem hipotecznym (...) K. - G., na podstawie art. 2 ust. 1 lit. b dekretu z dnia 8 marca 1946 r. o majątkach opuszczonych i poniemieckich (Dz. U. z 1946 r., nr 13, poz. 87).

Strona powodowa wskazała, że hipotecznymi właścicielami zabudowanej nieruchomości położonej w K. przy ul. (...) byli J. S. (1) oraz E. S. z d. H., którzy urodzili się w czerwcu 1885 r. w W., a zmarli w skutek śmierci samobójczej w dniu 4 marca 1945 r. w B. i tam zostali pochowani na cmentarzu ewangelickim. Z opisu nieruchomości Teren ziem (...), dotyczącego przejęcia nieruchomości przy ul. (...) w K., wynika, że została objęta jako mienie poniemieckie przez Okręgowy Urząd Likwidacyjny w K. w dniu 6 marca 1945 r., a następnie przekazana Miejskiemu Zarządowi (...) opuszczonych i porzuconych w sierpniu 1947 r. Okoliczność kwalifikacji majątku jako mienie poniemieckie potwierdzają dalsze dokumenty pozyskane z zasobu archiwalnego IPN w K., które ujawniają, że właściciele nieruchomości zostali w roku 1942 wpisani do grupy II niemieckiej listy narodowej, a ich krewna L. G. podjęła kroki zmierzające do wszczęcia i przeprowadzenia postępowania rehabilitacyjnego przewidzianego przepisami

ustawy z dnia 7 maja 1945 r. o wyłączeniu ze społeczeństwa polskiego wrogich elementów (Dz. U. z 1945 r., nr 17 poz. 96). Wobec śmierci osób objętych wnioskiem postępowanie zostało umorzone.

Strona powodowa wskazała, że zgodnie z art. 2 ust. 1 dekretu z dnia 8 marca 1946 r. o majątkach opuszczonych i poniemieckich z mocy prawa na własność Skarbu Państwa przechodzi majątek:

- 1) Rzeszy Niemieckiej i byłego Wolnego Miasta Gdańska,
- 2) obywateli Rzeszy Niemieckiej i byłego Wolnego Miasta Gdańska z wyjątkiem osób narodowości polskiej lub innej przez Niemców prześladowanej,
- 3) niemieckich i gdańskich osób prawnych z wyłączeniem osób prawnych prawa publicznego,
- 4) spółek kontrolowanych przez obywateli niemieckich lub gdańskich albo przez administrację niemiecką lub gdańską,
- 5) osób zbiegłych do nieprzyjaciela.

Minister Sprawiedliwości w rozporządzeniu z dnia 21 maja 1946 r. (Dz. U. z 1946 r., nr 28, poz. 182) zdefiniował użyte w dekrecie określenia, i tak za osoby narodowości polskiej uznano min. obywateli Rzeszy Niemieckiej i b. Wolnego Miasta Gdańska, którzy są pochodzenia polskiego lub wykażą swą łączność z narodem polskim, a nadto złożą deklarację wierności narodowi polskiemu.

Odnośnie osób wpisanych do drugiej grupy niemieckiej listy narodowej zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 7 maja 1945 r. o wyłączeniu ze społeczeństwa polskiego wrogich elementów (Dz. U. z 1945 r., nr 17, poz. 96) obywatele Państwa Polskiego, wpisani po dniu 31 sierpnia 1939 r. na obszarach Rzeczypospolitej Polskiej wcielonych przemocą przez okupanta do Rzeszy Niemieckiej oraz na obszarze byłego wolnego Miasta Gdańska do drugiej grupy niemieckiej listy narodowej lub zaliczeni do jednej z grup uprzywilejowanych przez okupanta, mogli wystąpić do właściwego sądu grodzkiego z wnioskiem o rehabilitację. W myśl art. 10 ust. 1 tej ustawy, za zrehabilitowanego mógł być uznany ten, kto udowodnił, że został wpisany do drugiej grupy niemieckiej listy narodowej wbrew swojej woli lub pod przymusem, a swoim postępowaniem wykazał polską odrębność narodową.

Stosownie do przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 26 maja 1945 r. w sprawie rehabilitacji osób wpisanych do drugiej, trzeciej i czwartej grupy niemieckiej listy narodowej lub zaliczonych do jednej z grup uprzywilejowanych przez okupanta (Dz. U. z 1945 r. nr 21, poz. 130) osoby zaliczone do drugiej grupy niemieckiej listy narodowej wnioski o rehabilitację mogły składać do dnia 31 sierpnia 1945 r. Tymczasem wniosek złożony imieniem właścicieli przez L. G. został skierowany

do Sądu Grodzkiego w Bielsku w dniu 31 lipca 1946 r. Nie mógł on zatem wywołać zamierzonego skutku, niezależnie od istnienia podstawy

do umorzenia postępowania w związku ze śmiercią J. S. (1) i E. S..

Strona powodowa wskazała, powołując się na orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 27 sierpnia 1947 r., sygn. akt III C 1166/47 (OSNC 1948/3/72, Lex nr 160919), iż majątek odebrany posiadaczowi na zarządzenie władzy polskiej wskutek tego, że posiadacz był wpisany do drugiej grupy niemieckiej listy narodowej, nie jest „majątkiem opuszczonym” w rozumieniu dekretu. Wobec tego, że osoby wpisane do I i II grupy niemieckiej listy narodowej nabywały pełne prawa obywatelstwa III Rzeszy, nieruchomości należąca do małżeństwa S. przeszła z mocy prawa na własność Skarbu Państwa na zasadzie art. 2 ust. 1 lit. b dekretu z dnia 8 marca 1946 r., jako majątek obywateli Rzeszy Niemieckiej.

Uzasadniając legitymację procesową kuratora spadku po J. i E. S. strona powodowa powołała się na treść art. 666 i art. 667 §2 w zw. z art. 935 §1 k.p.c. Strona powodowa wskazała nadto na treść uchwały Sądu Najwyższego z dnia 1 lutego 2011 r., sygn. III CZP 78/10 (OSNC 2011/6/61, Lex nr 686790), zgodnie z którą kurator spadku ma legitymację bierną w sprawie o ustalenie nabycia przez Skarb Państwa na podstawie dekretu

z dnia 8 marca 1946 r. własności nieruchomości wchodzącej w skład spadku.

Strona powodowa wskazała nadto, że ustalenia własności nieruchomości domaga się na podstawie art. 189 k.p.c. bowiem powództwo o ustalenie na podstawie art. 189 k.p.c. jest jedynym środkiem prawnym umożliwiającym potwierdzenie prawa własności Skarbu Państwa przedmiotowej nieruchomości. Skutek w postaci przejścia prawa własności nieruchomości nastąpił co prawda z mocy prawa, ale istnieje niepewność co do tytułu prawnego Skarbu Państwa do nieruchomości. Dekret z dnia 8 marca 1946 r. o majątkach opuszczonych i poniemieckich utracił moc prawną z chwilą wejścia w życie ustawy z dnia 29 kwietnia 1985 r. o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (t. jednol. Dz. U. z 1991 r., nr 30, poz. 127 z późn. zm.). Zgodnie z przepisami Dekretu przejście prawa własności majątku poniemieckiego na Skarb Państwa następowało ex lege (art. 2), a opuszczonego przez przemilczenie - co do nieruchomości z upływem 10 - ciu lat,

od końca roku kalendarzowego, w którym wojna została zakończona (art. 34 ust. 1 lit. a). Aktualnie nie można prowadzić postępowania w tych sprawach wobec braku podstawy prawnej. W sprawach spornych, gdy brak jest dokumentacji świadczącej o przejściu własności nieruchomości na Skarb Państwa, ustalenie stosunku prawnego może nastąpić jedynie w drodze powództwa z art. 189 k.p.c. W tym zakresie strona powodowa wskazała na treść uchwały Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 1987 r., III CZP 2/87 (OSN 1988/4/46, Lex nr 3344). Wobec utraty mocy obowiązującej art. 2 ust. 6 Dekretu, zgodnie z którym przejście na własność Skarbu Państwa lub osób prawnych prawa publicznego nieruchomości i wszelkich praw hipotecznych z mocy przepisów Dekretu podlegało ujawnieniu w księgach hipotecznych (gruntowych) na wniosek właściwego okręgowego urzędu likwidacyjnego nie istnieje możliwość wystąpienia z wnioskiem o wpis w księdze wieczystej prawa własności na rzecz Skarbu Państwa.

Kurator spadku wniósł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie

na jego rzecz kosztów postępowania według norm przepisanych podnosząc w pierwszej kolejności zarzut braku swojej legitymacji procesowej do występowania w procesie o własność nieruchomości, która wchodzi w skład majątku spadkowego. Zaprzeczył nadto, aby w przypadku nieruchomości położonej w K. przy ul. (...) zostały spełnione przesłanki do stwierdzenia nabycia prawa jej własności przez Skarb Państwa.

W szczególności kurator wskazał, iż brak podstaw do przyjęcia aby nieruchomość stanowić miała majątek poniemiecki, podlegający przejściu na własność przez Skarb Państwa na podstawie art. 2 ust. 1 lit. b Dekretu. Stwierdzenia takie, zawarte w dołączonych do pozwu dokumentach poświadczających przejście nieruchomości przez państwowe jednostki organizacyjne w 1945 r. lub później, nie stanowią dowodu na tę okoliczność; dokumenty te mogą jedynie poświadczать fakt przejścia nieruchomości. Takiego dowodu nie stanowi również pismo L. G., skierowane do Sądu Grodzkiego w Bielsku, z datą wpływu do Sądu w dniu 31 lipca 1946 r., w którym L. G. stwierdziła, że J. S. (1) i E. S. zostali wpisani do „II grupy niemieckiej”. Kurator podniósł także, iż w powołanym piśmie L. G. wskazała, że J. S. (1) i E. S. „zostali wpisani do niemieckiej listy narodowej wbrew swojej woli i pod przymusem. Przed wojną byli Polakami, a w czasie okupacji zachowali polską odrębność narodową (...) dawali zawsze wyraz swej polskości w zachowaniu się i współżyciu. Umierając zostawili testament w języku polskim, w którym podali, iż umierają jako Polacy”. Wobec tego, nawet w przypadku uznania przez Sąd, że udowodniona jest okoliczność wpisania J. S. (1) i E. S. na niemiecką listę narodowościową, to należy uznać, że ze względu na twierdzenia L. G. oraz załączone oświadczenia świadków byli oni osobami narodowości polskiej.

Bezsporne w sprawie były następujące okoliczności:

J. i E. małżonkowie S. urodzili się w czerwcu 1885 r. w W.. Zmarli wskutek śmierci samobójczej przez powieszenie się w dniu 4 marca 1945 r. w B. i tam zostali pochowani na cmentarzu ewangelickim. Byli bezdzietni. (Wyciągi z metryki zgonów k. 29 i 30, wezwanie k. 32, odpisy zupełne aktów zgonu k. 33 i 34).

J. i E. małżonkowie S. pozostawili po sobie majątek

w postaci nieruchomości objętej wykazem hipotecznym (...) K. - G., obejmującej działkę nr (...), o pow.(...), której prawo własności wpisane zostało na rzecz J. S. (1) w (...) części i E. S. w (...) części,

na podstawie umowy sprzedaży zawartej w K. w dniu 9 lipca 1938 r. W dacie sprzedaży nieruchomość zabudowana była nowowzbudowanym, trzypiętrowym, murowanym budynkiem mieszkalnym z ogródkiem o pow. ok. (...). W czasie

wojny budynek ten zamieszkiwany był przez lokatorów. W dniu 6 marca 1945 r. nieruchomości została przejęta przez Okręgowy Urząd Likwidacyjny w K. jako majątek poniemiecki, a następnie została przekazana Miejskiemu Zarządowi (...)

w K.. Po wojnie nieruchomości pozostawała w zarządzie jednostek państwowych. Budynek był zamieszkały przez lokatorów (odpis księgi wieczystej k. 10, umowa sprzedaży z dnia 9 lipca 1938 r. k. 11 – 17, kwestionariusz nieruchomości k. 20 – 22, wykazy realności i parcel k. 23 – 25, karta inwentaryzacyjna budynków z dnia 27 stycznia 1960 r. - w aktach sprawy sygn. I C 1058/12 k. 31 – 34, domowa książka meldunkowa - w aktach sprawy sygn. I C 1058/12 k. 37 - 41).

Bratanica J. S. (1) L. G. w dniu 31 lipca 1946 r. (data prezentaty sądowej) złożyła do Sądu Grodzkiego w Bielsku „Wniosek o rehabilitację”, tj. o wydanie orzeczenia, w którym Sąd w Bielsku uzna zmarłych inż. J. S. (1) i żonę jego E. z H. S. za posiadających pełnię praw obywatelskich i nakaże zwolnienie pozostałego po nich majątku od zajęcia, dozoru i zarządu. W uzasadnieniu wniosku wnioskodawczyni wskazała, że jej stryj i stryjenka wpisani zostali do II grupy niemieckiej (niemieckiej listy narodowej) wbrew swej woli i pod przymusem. Przed wojną byli Polakami, a w czasie okupacji zachowywali polską tożsamość narodową. Ze względu na to, że nosili nazwisko niemieckie i byli wyznania ewangelickiego, władze niemieckie przyznały im II grupę V. L., pomimo że dawali wyraz swojej polskości w zachowaniu się i współżyciu. Umierając pozostawili po sobie testament sporządzony w języku polskim, w którym podali, że umierają jako Polacy. Postanowieniem z dnia 09 stycznia 1948 r. postępowanie zostało umorzone wobec śmierci małżeństwa S. (Wniosek o rehabilitację k. 27 – 28).

Do wniosku załączyła min. oświadczenie osób, o których przesłuchanie wnioskowała w charakterze świadków – E. K. (1), J. S. (2) i N. F., w którym wskazano, że „J. S. (1) od 1943 r. do wyzwolenia pracował w firmie (...) w charakterze laboranta. Zachowywał się on bardzo lojalnie w stosunku Polaków i pomagał w każdym kierunku. Za swoją szczerze okazywaną przychylność dla Polaków był on jako Niemiec przez innych Niemców znienawidzony. Do Polaków pracujących w Firmie zwracał się zawsze w języku polskim, mimo, że inni Niemcy, partyjnicy patrzyli na to niechętnie i kilkakrotnie zwracali mu uwagę.” (Zaświadczenie z dnia 18 lipca 1946 r. k. 31).

Postanowieniem z dnia 2 stycznia 2013 r., sygn. akt VINs 1066/06/S, Sąd Rejonowy dla Krakowa – Śródmieścia w Krakowie ustanowił kuratorem dla nieobjętego spadku po J. i E. K. (2) F. (Postanowienie z dnia 2 stycznia 2013 r. wydane w sprawie sygn. akt VI Ns 1066/06/S wraz z jego uzasadnieniem k. 310 – 312 akt Sądu Okręgowego w Krakowie sygn. IC 1058/12).

Przed Sądem Okręgowym w Krakowie, pod sygn. akt IC 1058/11, toczyło się postępowanie w sprawie z powództwa Skarbu Państwa-Prezydenta Miasta K. przeciwko B. P., a następnie K. F. jako kuratorowi spadku po E. S. i J. S. (1) o ustalenie prawa własności Skarbu Państwa przedmiotowej nieruchomości na podstawie art. 34 ust. 1 Dekretu z dnia 8 marca 1946 r. o majątkach opuszczonych i poniemieckich wobec jej nabycia przez Skarb Państwa przez przemilczenie jako majątku opuszczonego z upływem 10 - ciu lat od końca roku kalendarzowego, w którym wojna została zakończona. Prawomocnym wyrokiem z dnia 11.10.2013 r. powództwo zostało oddalone

W uzasadnieniu wyroku oddalającego apelację Skarbu Państwa-Prezydenta Miasta K. od powołanego wyroku, z dnia 28.03.2014 r., sygn. akt IACa 116/14, Sąd Apelacyjny w Krakowie wskazał, że sporna nieruchomości nie stanowi mienia opuszczonego w rozumieniu powołanej ustawy co sprawia że nie znajduje do niej zastosowania art. 34 ust. 1 ustawy, stanowi jednakże majątek poniemiecki w rozumieniu art. 2 ust. 1 lit. b ustawy, podlegający przejęciu na własność Skarbu Państwa z mocy prawa, ponieważ małżonkowie S. z racji wpisania do drugiej grupy niemieckiej listy narodowej nabyli pełne prawa obywatelstwa III Rzeszy i nieruchomości należąca do małżeństwa S. przeszła z mocy prawa na własność Skarbu Państwa na zasadzie art. 2 ust. 1 lit. b dekretu z dnia 8 marca 1946 r. jako majątek obywateli Rzeszy Niemieckiej (wyrok Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 11 października 2013 r. w aktach sprawy sygn. IC 1058/12 wraz z jego uzasadnieniem k. 347 i 352 – 359, wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 28 marca 2014 r. wydany w sprawie sygn. akt I ACa 116/14 wraz z jego uzasadnieniem k. 384 i 391 – 400).

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że Sąd podziela zapatrywanie prawne wyrażone w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 1 lutego 2011 r., podjętej w sprawie sygn. III CZP 78/10 (OSNC 2011/6/61, Lex nr 686790), a to, że kurator spadku posiada legitymację bierną w sprawie o ustalenie nabycia przez Skarb Państwa własności wchodzącej w skład spadku nieruchomości na podstawie dekretu z dnia 8 marca 1946 r. o majątkach opuszczonych i poniemieckich (Dz.U. z 1946 r., nr 13, poz. 87 ze zm.).

Zgodnie z art. 2 ust. 1 dekretu z dnia 8 marca 1946 r. o majątkach opuszczonych i poniemieckich z mocy prawa na własność Skarbu Państwa przechodzi majątek:

- 1) Rzeszy Niemieckiej i byłego Wolnego Miasta Gdańska,
- 2) obywateli Rzeszy Niemieckiej i byłego Wolnego Miasta Gdańska z wyjątkiem osób narodowości polskiej lub innej przez Niemców prześladowanej,
- 3) niemieckich i gdańskich osób prawnych z wyłączeniem osób prawnych prawa publicznego,
- 4) spółek kontrolowanych przez obywateli niemieckich lub gdańskich albo przez administrację niemiecką lub gdańską,
- 5) osób zbiegłych do nieprzyjaciela.

Minister Sprawiedliwości w rozporządzeniu z dnia 21 maja 1946 r. (Dz. U. z 1946 r., nr 28, poz. 182) zdefiniował użyte w dekrecie określenia, i tak za osoby narodowości polskiej uznano min. obywateli Rzeszy Niemieckiej i b. Wolnego Miasta Gdańska, którzy są pochodzenia polskiego lub wykazą swą łączność z narodem polskim, a nadto złożą deklarację wierności narodowi polskiemu.

Odnośnie osób wpisanych do drugiej grupy niemieckiej listy narodowej zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 7 maja 1945 r. o wyłączeniu ze społeczeństwa polskiego wrogich elementów (Dz. U. z 1945 r., nr 17, poz. 96) obywatele Państwa Polskiego, wpisani po dniu 31 sierpnia 1939 r. na obszarach Rzeczypospolitej Polskiej wcielonych przemocą przez okupanta do Rzeszy Niemieckiej oraz na obszarze byłego wolnego Miasta Gdańska do drugiej grupy niemieckiej listy narodowej lub zaliczeni do jednej z grup uprzywilejowanych przez okupanta, mogli wystąpić do właściwego sądu grodzkiego z wnioskiem o rehabilitację. W myśl art. 10 ust. 1 tej ustawy, za zrehabilitowanego mógł być uznany ten, kto udowodnił, że został wpisany do drugiej grupy niemieckiej listy narodowej wbrew swojej woli lub pod przymusem, a swoim postępowaniem wykazał polską odrębność narodową.

Stosownie do przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 26 maja 1945 r. w sprawie rehabilitacji osób wpisanych do drugiej, trzeciej i czwartej grupy niemieckiej listy narodowej lub zaliczonych do jednej z grup uprzywilejowanych przez okupanta (Dz. U. z 1945 r. nr 21, poz. 130) osoby zaliczone do drugiej grupy niemieckiej listy narodowej wnioski o rehabilitację mogły składać do dnia 31 sierpnia 1945 r. Wniosek złożony imieniem właścicieli przez L. G. został skierowany do Sądu Grodzkiego w Bielsku w dniu 31 lipca 1946 r. Nie mógł on zatem wywołać zamierzonego skutku, niezależnie od istnienia podstawy do umorzenia postępowania w związku ze śmiercią J. S. (1) i E. S..

Osoby wpisane do I i II grupy niemieckiej listy narodowej nabywały pełne prawa obywatelstwa III Rzeszy. Oznacza to, że nieruchomość należąca do małżeństwa S. stanowiła mienie poniemieckie w rozumieniu art. 2 ust. 1 lit. b dekretu z dnia 8 marca 1946 r., jako majątek obywateli Rzeszy Niemieckiej (por. także orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 27 sierpnia 1947 r., sygn. akt III C 1166/47, OSNC 1948/3/72, Lex nr 160919). Poza sporem pozostaje przy tym, że małżonkowie S. wpisani byli do grupy II niemieckiej listy narodowej oraz, że nie doszło do wydania we właściwym trybie orzeczenia sądu, pozwalającego na uchylenie skutków tego wpisu w zakresie odnoszącym się do majątku

małżeństwa S.. Oznacza to, że z chwilą wejścia w życie Dekretu, tj. z dniem 19 kwietnia 1946 r., prawo własności spornej nieruchomości przeszło na rzecz Skarbu Państwa.

Wskazać nadto należy, że strona powodowa niewątpliwie posiada interes prawny w wytoczeniu powództwa w niniejszej sprawie bowiem powództwo o ustalenie na podstawie art. 189 k.p.c. jest jedynym środkiem prawnym umożliwiającym potwierdzenie prawa własności Skarbu Państwa przedmiotowej nieruchomości. Skutek w postaci przejścia prawa własności nieruchomości nastąpił co prawda z mocy prawa, jednakże strona powodowa nie dysponuje dokumentem pozwalającym na ujawnienie tego faktu w księdze wieczystej prowadzonej dla nieruchomości. Dekret z dnia 8 marca 1946 r. o majątkach opuszczonych i poniemieckich utracił moc prawną z chwilą wejścia w życie ustawy z dnia 29 kwietnia 1985 r. o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (t. jednol. Dz. U. z 1991 r., nr 30, poz. 127 z późn. zm.). Zgodnie z przepisami Dekretu przejście prawa własności majątku poniemieckiego na Skarb Państwa następowało ex lege (art. 2), a opuszczonego przez przemilczenie - co do nieruchomości z upływem 10 - ciu lat, od końca roku kalendarzowego, w którym wojna została zakończona (art. 34 ust. 1 lit. a). Aktualnie nie można prowadzić postępowania w tych sprawach wobec braku podstawy prawnej. Wobec utraty mocy obowiązującej art. 2 ust. 6 Dekretu, zgodnie z którym przejście na własność Skarbu Państwa lub osób prawnych prawa publicznego nieruchomości i wszelkich praw hipotecznych z mocy przepisów Dekretu podlegało ujawnieniu w księgach hipotecznych (gruntowych) na wniosek właściwego okręgowego urzędu likwidacyjnego nie istnieje możliwość wystąpienia z wnioskiem o wpis w księdze wieczystej prawa własności na rzecz Skarbu Państwa. W sprawach spornych, gdy brak jest dokumentacji świadczącej o przejściu własności nieruchomości na Skarb Państwa, ustalenie stosunku prawnego może nastąpić jedynie w drodze powództwa z art. 189 k.p.c. (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 1987 r., III CZP 2/87, OSN 1988/4/46, Lex nr 3344).

O kosztach procesu pomiędzy stronami orzekł Sąd na zasadzie art. 102 k.p.c., odstępując od obciążania nimi pozwanego. W tym zakresie miał Sąd na względzie, iż ewentualne obciążenie pozwanego kosztami procesu wiązałoby się w istocie z obciążeniem majątku spadkowego pozostałego po małżonkach S. w postaci spornej nieruchomości, powiększając koszty zarządu nieruchomością, które ostatecznie poniesione zostałyby przez zamieszkujących ją lokatorów, a której własność w konsekwencji i tak przypaść ma Skarbowi Państwa, na rzecz którego miałyby zostać zasądzone koszty.

W konsekwencji Sąd także nieuiszczonymi kosztami sądowymi, od których uiszczenia powód był zwolniony obciążył, na zasadzie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28.07.2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t. jednol. Dz. U. z 2014 r., poz.1025), Skarb Państwa.